

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/204642,Marcin-Krzek-Lubowiecki-Bracia-Wagnerowie-Weterani-Legionow-ofiary-zbrodni-katyn.html>
26.02.2026, 15:54

Marcin Krzek-Lubowiecki: Bracia Wagnerowie. Weterani Legionów, ofiary zbrodni katyńskiej

Rodzina Wagnerów została wyjątkowo boleśnie potraktowana przez toczące się wojny i kilkakrotnie złożyła ojczyźnie najwyższą ofiarę. Trzej bracia – Zdzisław, Marian i Tadeusz Wagnerowie – zasłużeni w okresie odzyskiwania niepodległości, zostali zamordowani w 1940 r. przez Sowieców.

[Polskie wojsko](#) [Zbrodnia Katyńska](#) [Zbrodnie sowieckie](#)

13.04.2026

„Byli bowiem członkami rodziny, w której z sześciu braci dwóch pracowało w »Strzelcu«, dwóch w P[olskiej] O[rganizacji] W[ojskowej] i dwóch w S[okolej] D[rużynie] P[olowej]. Różnymi drogami wszyscy zmierzali do jednego celu”.

Braćmi byli Zdzisław, Mieczysław, Witold, Marian, Tadeusz i Bolesław Wagnerowie, zaś wspomnianym celem była walka o niepodległość i granice oraz odzyskanie, a następnie utrzymanie pełnej suwerenności ojczyzny. Przytoczony fragment pochodzi z akt odznaczeniowych Zdzisława.

Bracia byli synami Leopolda i Honoraty, którzy oprócz sześciu chłopców mieli jeszcze najmłodszą córkę Marię. Rodzina Wagnerów od początku XX wieku mieszkała w krakowskim Podgórzu, w kamienicy przy pl. Serkowskiego. Została wyjątkowo boleśnie potraktowana przez toczące się wojny i kilkakrotnie złożyła ojczyźnie najwyższą ofiarę.

Zdzisław – w „Sokole”, u Hallera, w sztabie 12. DP

Najstarszy z braci, Zdzisław Wagner, urodził się w 1891 r. w Jarosławiu. Od 1902 r. uczył się w Gimnazjum w Podgórzu, a następnie po zdaniu matury w 1910 r., kontynuował naukę na Wydziale Filozoficznym UJ. Tego samego roku wstąpił do Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” w Podgórzu, a dwa lata później do Polowej Drużyny Sokolej. W jej ramach kształcił się na kursie podoficerskim oraz, jak sam wspominał, brał:

„udział w pracy drużyny, która prowadzona z ideą orężnej walki o niepodległość Polski, obejmowała periodyczne wykłady teoretyczne i ćwiczenia praktyczne z zakresu przysposobienia wojskowego”.

Po wybuchu I wojny światowej w sierpniu 1914 r. Zdzisław Wagner otrzymał rozkaz mobilizacyjny i rozpoczął służbę w 100. pułku piechoty armii austriackiej. Od początku czynił bezskuteczne starania o przeniesienie do Legionów, w których służyli już jego dwaj bracia: Witold i Marian. W szeregach 100. pp walczył m.in. na froncie serbskim i włoskim. W sierpniu 1915 r. został ranny i dostał się do niewoli. Przebywał w obozach jenieckich aż do zakończenia wojny. Następnie ochotniczo zgłosił się do wojsk gen. Hallera (Błękitnej Armii) we Francji. Po powrocie do odrodzonej Rzeczypospolitej Polskiej szkolił się w zakresie wojskowości oraz kontynuował studia.

► [Czytaj więcej na portalu przystanekhistoria.pl](https://przystanekhistoria.pl)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Polskie wojsko, Zbrodnia katyńska, Zbrodnie sowieckie

Artykuł

Zdzisław Wagner z żoną. Fot. Muzeum Katyńskie